

Nová EU pravidla pro licencování SEP: Šance pro posílení inovace a konkurenceschopnosti českého automobilového průmyslu

Praha, 3. října 2023

Vítáme návrh Evropské komise na nová pravidla pro licencování tzv. „standard-essential patentů“ (SEP), jejichž využití je nezbytné k dodržení technických norem. Ty není možné nahradit jinou technologií (nejedná se o „klasický“ patent) a často tak představují překážku vstupu na trh pro účastníky, pokud jde o samotnou standardizovanou technologii, ale také pro navazující produkty a technologie. S rostoucím technologickým rozvojem, digitalizací a internetem věcí („IoT“) nabývají normy a SEP stále většího významu v nesčetném počtu výrobků a odvětví. Výjimkou není ani automobilový průmysl, který je v EU největším soukromým přispěvatelem a investorem do výzkumu a vývoje v Evropě. Významná část z celkových 59 miliard eur ročně je investována do nejnovějších technologií, které zvyšují automatizaci vozidel a tím jejich bezpečnost. Sporná pravidla SEP však místo toho odklánějí finanční prostředky od těchto důležitých investic, což má negativní dopad na inovace v řadě odvětví.

„Vítáme a věříme, že návrh nových pravidel pro licencování tzv. „standard-essential patentů“ (SEP) vyřeší aktuální problémy s dnešním systémem licencování a přinese tak řadu výhod a posílí inovaci a konkurenceschopnost českého automobilového průmyslu, který dnes tvoří 10 % z celového HDP ČR a patří k jednomu z nejdůležitějších soukromých investorů do inovací v České republice,“ říká Zdeněk Petzl, výkonný ředitel Sdružení automobilového průmyslu.

Nynější SEP licencování trpí nedostatečnou transparentností a nejistotou ohledně tzv. „FRAND“ (spravedlivých, přiměřených a nediskriminačních) podmínek, což způsobuje nemalé problémy pro plánování podnikání a investic. Nedostatek předvídatelných pravidel vede k právní nejistotě a brání inovacím. Členové Sdružení automobilového průmyslu tak musí často čelit soudním zákazům a nadměrným licenčním poplatkům, aby se vyhnuli časově náročným a nákladným soudním sporům¹ nebo zastavení výroby, v nejhorším případě pak stáhnutí produktů z trhu².

Navíc, kvůli netransparentnosti ze strany SEP majitelů je obtížné zjistit, jestli se jako provádějící subjekt dopouštíte porušení pravidel SEP licencování³. V krajních případech majitelé SEP požadují jednání o licenčních podmínkách, aniž by poskytli jakékoli informace o standardních patentech. Kromě toho jsou žádosti o licence často zamítány na základě nejasných důvodů. Navíc, pouze zlomek patentů prohlášených za standardně nezbytné se ukáže jako skutečně nezbytný. Expertní skupina pro SEP vytvořená Komisí se odvolává na odhady z různých zdrojů, podle nichž může být opodstatněných pouze 25-40 % všech SEP⁴.

¹ EK v studii ukazuje i na to, že nejen provádějící subjekty ale i držitelé SEP si stěžují na dlouhá a nákladná jednání. I proto podporujeme vytvoření tzv. „kompetenčního střediska“ (EUIPO), které v některých případech může hrát roli mediátora mezi dvěma subjekty a zároveň má v pravomoci nezávisle určovat podmínky FRAND, agregované licenční poplatky (alespoň odborný odhad) a nezbytnost/„esencialitu“ SEP.

² Courts puts sales ban on Ford's internet-linked cars in Germany in patent dispute, Reuters 20.05.2022

³ Právě tento problém by měl být částečně vyřešen (de facto povinnou) registrací SEP majitelů do jednotného systému pod dozorným orgánem EUIPO (Úřad Evropské unie pro duševní vlastnictví), který by měl dostat rozšířené pravomoci, a mimo jiné, dohlédnout na nastavení FRAND podmínek pro danou licenci.

⁴ Group of Experts on Licensing and Valuation of Standard Essential Patents 'SEPs Expert Group' (E03600)

Na rozdíl od USA, Spojeného království nebo Číny soudy členských států EU obecně upustily od stanovení podmínek (a sazeb) FRAND. Provádějící subjekty SEP se proto nemohou obrátit na nestrannou a nezávislou stranu, která by určila FRAND podmínky. To se týká zejména SEP v oblasti bezdrátové komunikace, u nichž musel automobilový průmysl přijmout nabídky licencí od držitelů SEP, které byly učiněny v rámci probíhajících soudních řízení o zákazu nebo pod bezprostřední hrozbou takových řízení. Pro ilustraci, v automobilovém průmyslu může soudní zákaz se zastavením výroby vést k dvouciferným ztrátám v milionech eur týdně. V případě odvolacího řízení s pravděpodobnou délkou 18 měsíců by to mohlo vést k potenciálním ztrátám ve výši několika miliard eur, a to navrch k soudním a právním poplatkům, které pravděpodobně přesáhnou několik milionů eur. V důsledku toho majitelům SEP k dosažení jejich cílů často stačí pouhá hrozba soudního příkazu. Majitelé SEP mohou tuto páku využít ve svém zájmu k vyjednání vyšších, nadhodnocených licenčních poplatků. Jelikož EU dlouho zaostává v SEP inovacích za státy Asie a USA⁵, legislativní návrh se snaží zabránit neoprávněnému toku nadměrných licenčních poplatků ve prospěch majitelů SEP, kteří se stále častěji nacházejí v zámoří, na úkor provádějících subjektů v Evropě.

Vzhledem ke stále rostoucímu počtu síťových produktů ve všech oblastech bude přibývat požadavků na udělování licencí i možných sporů, zejména při standardech mobilních komunikací 3G, 4G a 5G, které jsou předmětem soudních sporů mnohem častěji než jiné. Jádrem sporů mezi majiteli a uživateli patentů je často výše licenčních sazeb a odmítání majitelů poskytovat licence na nediskriminačním základě všem účastníkům hodnotového řetězce. Někteří majitelé SEP, zejména ti mimoevropští, poskytují licence k SEP pouze selektivně a za nepřiměřených podmínek.

Věříme, že upravený a zefektivněný návrh přinese evropskému průmyslu značné výhody. Nová pravidla EU pro licencování SEP mohou posílit inovaci a konkurenceschopnost našeho průmyslu tím, že odstraní překážky v SEP licencování a do celého procesu přinesou potřebnou transparentnost. To nám umožní lépe využít standardizované technologie a investovat do výzkumu a vývoje nových inovací. Díky tomuto návrhu budeme schopni lépe plánovat naše podnikání a investovat do klíčových oblastí, jako je například vozidlová konektivita a automatizace. Základní doporučení Sdružení automobilového průmyslu jsou obsažena v příloženém pozičním dokumentu, dostupným také na webových stránkách www.autosap.cz.

Sdružení automobilového průmyslu je dobrovolné sdružení společností zapojených do výrobního řetězce automobilového průmyslu České republiky. Sdružuje také subjekty aktivní ve výzkumu a vývoji, testování a certifikaci, vysoké školy a další poskytovatele služeb, kteří mají zájem aktivně přispívat k rozvoji českého automobilového průmyslu. Sdružení vytváří platformu pro jejich vzájemnou komunikaci a podporu společného cíle – zabezpečení trvalé konkurenceschopnosti sektoru.

Automobilový průmysl je nejvýznamnějším odvětvím zpracovatelského průmyslu České republiky, na jejím HDP se podílí téměř 10 procenty. Přímou zaměstnává zhruba 180 tisíc pracovníků, nepřímo, tedy včetně navazujících oborů, téměř 500 tisíc. V roce 2022 bylo v České republice vyrobeno 1 249 281 silničních vozidel všech typů, z nichž 1 217 787 představovaly osobní automobily. Více informací o českém automobilovém průmyslu najdete na www.autosap.cz.

⁵ Pokud se podíváme na patentová prohlášení technologie 5G, což je technologie, která bude v příštích letech standardem prakticky u všech propojených produktů, vidíme, že seznam nejvýznamnějších majitelů patentových prohlášení dominují země z Asie a USA. (Iplytics Platform: Who leads the 5G patent race, Listopad 2021)